

سامانه حسام چیست؟ راهنمای بستن حساب‌های بانکی مازاد و نکات حقوقی مهم

خلاصه مطلب: بانک مرکزی با راه‌اندازی سامانه حسام به شهروندان امکان داده در یک درگاه، همه حساب‌های بانکی خود را ببینند، حساب‌های بلااستفاده را شناسایی کنند و در صورت تمایل، درخواست بستن حساب مازاد را بدون مراجعه حضوری ثبت کنند. از منظر حقوقی، هر حساب فعال به نام شما می‌تواند در پرونده‌های مالی، مالیاتی یا قضایی اثر بگذارد؛ آشنایی با حسام و تصمیم آگاهانه درباره حساب‌های اضافه، بخشی از مدیریت ریسک شخصی است.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای ساماندهی شبکه حساب‌های اشخاص حقیقی، سامانه متمرکز «حسام» را در اختیار مردم قرار داده است. هدف اصلی این ابزار، شفاف‌سازی وضعیت حساب‌ها، کاهش حساب‌های رها شده و هم‌راستا کردن خدمات بانکی با فرایندهای دیجیتال است. در ادامه، کارکرد حسام، مراحل عملی استفاده و نکات حقوقی که صاحبان چند حساب باید بدانند را به زبان ساده مرور می‌کنیم.

سامانه حسام دقیقاً چه کاری انجام می‌دهد؟

حسام یک درگاه یکپارچه زیر نظر بانک مرکزی است که پس از احراز هویت، فهرست حساب‌های بانکی شما در بانک‌های مختلف را نمایش می‌دهد. معمولاً انواع حساب‌های قرض‌الحسنه، پس‌انداز، جاری، سپرده کوتاه‌مدت و بلندمدت و تفکیک‌های تجاری و غیرتجاری در این فهرست دیده می‌شوند.

مزیت اصلی برای کاربر عادی این است که دیگر لازم نیست برای هر بانک جداگانه به شعبه مراجعه کند تا بفهمد چه حساب‌هایی به نامش باز است. یک نمای کلی به شما کمک می‌کند بفهمید کدام حساب واقعا در زندگی مالی روزمره‌تان نقش دارد و کدام‌ها سال‌ها بدون تراکنش مانده‌اند.

• مشاهده متمرکز حساب‌ها در بانک‌های مختلف

• تفکیک حساب‌های در حال استفاده و حساب‌های بلااستفاده

• ثبت درخواست بستن حساب‌های غیرضروری (پس از بررسی بانک صادرکننده)

• امکان انتقال مانده حساب به حساب مقصد قبل از بستن، در چارچوب قوانین بانکی

این سامانه صرفاً یک «ابزار فنی» نیست؛ در سطح کلان به بهبود داده‌های بانکی، کاهش هزینه‌های شبکه شعب و مقابله با سوءاستفاده از حساب‌های فراموش‌شده کمک می‌کند.

چرا نگهداری حساب‌های متعدد و رها شده، موضوع حقوقی است؟

بسیاری فکر می‌کنند حساب بانکی که سال‌ها به آن سر نزده‌اند «بی‌ضرر» است. در عمل، صاحب حساب در قبال حساب‌های فعال به نام خود مسئولیت‌هایی دارد که گاه تا رسیدن به پرونده قضایی یا مالیاتی ادامه پیدا می‌کند.

اگر حسابی بدون نظارت شما مورد استفاده دیگران قرار بگیرد (مثلاً از طریق کارت، اینترنت بانک یا واگذاری غیررسمی)، در بسیاری موارد مسئولیت اولیه متوجه صاحب حساب است. جرائم مرتبط با اجاره حساب بانکی و انتقال وجوه مشکوک از جمله موضوعاتی است که در سال‌های اخیر با جدیت بیشتری پیگیری می‌شود.

حساب قدیمی ممکن است هنوز در ارتباط با چک صادرشده، ضمانت‌نامه، تسهیلات نیمه‌تمام یا محدودیت قضایی باشد. بستن یا بی‌توجهی به چنین حسابی بدون بررسی، می‌تواند در آینده به چک برگشتی، بدهی معوق یا مشکل در استعلام‌های بانکی منجر شود.

حساب‌های متعدد گاه گزارش‌گیری مالی و پاسخ به استعلام‌ها را پیچیده می‌کند. متمرکز کردن گردش مالی در چند حساب مشخص، مدیریت امور را ساده‌تر می‌کند و از ابهام در تعهدات پنهان جلوگیری می‌کند. اگر درباره تعهدات قضایی، چک یا پرونده مرتبط با حساب بانکی سوال دارید، می‌توانید از مشاوره تلفنی دادورزیار استفاده کنید.

برای ورود حتما از درگاه رسمی بانک مرکزی اقدام کنید و از لینک‌های ناشناس در پیامک یا شبکه‌های اجتماعی استفاده نکنید. مراحل کلی به این شکل است:

- ورود و احراز هویت: با اطلاعات هویتی معتبر وارد سامانه شوید.
- بررسی فهرست حساب‌ها: تمام حساب‌ها را یک‌به‌یک مرور کنید؛ به تاریخ آخرین فعالیت و نوع حساب توجه کنید.
- انتخاب حساب‌های ضروری: معمولا یک یا دو حساب برای حقوق، هزینه روزمره و پس‌انداز کافی است؛ بقیه را در فهرست «غیرضروری» علامت بزنید.
- بررسی مانده و تعهدات: قبل از درخواست بستن، موجودی، کارت فعال، اینترنت بانک و هرگونه وام یا ضمانت را چک کنید.
- ثبت درخواست بستن: درخواست به بانک صادرکننده حساب ارسال می‌شود تا وضعیت حقوقی، قضایی و اجرایی بررسی شود.
- انتقال مانده: در صورت وجود موجودی، حساب مقصد را معرفی کنید تا مبلغ منتقل شود و سپس فرایند بستن تکمیل شود.
- اگر بانک به دلیل انسداد، بدهی یا دستور قضایی مانع بستن شود، باید ابتدا مانع را رفع کنید؛ در بعضی موارد مشورت با وکیل یا مشاور حقوقی قبل از امضای هر تعهد بانکی توصیه می‌شود.

قبل از بستن حساب در حسام این موارد را چک کنید

- آیا کارت بانکی یا دسترسی اینترنت بانک هنوز فعال است؟
 - آیا چک یا سفته‌ای به این حساب وصل بوده است؟
 - آیا حقوق یا یارانه‌ای به این شماره حساب واریز می‌شود؟
 - آیا ضامن تسهیلات دیگری هستید که این حساب در پرونده ثبت شده؟
 - آیا پیامک یا ایمیل بانک درباره محدودیت یا پرونده قضایی داده است؟
- بستن آگاهانه حساب‌های مزاد از طریق حسام، علاوه بر نظم مالی شخصی، ریسک سوءاستفاده از حساب رها شده را کم می‌کند و با سیاست‌های نظارتی بانک مرکزی در زمینه شفافیت و کاهش ریسک سیستمی هم‌خوان

است.

راه اندازی ابزارهایی مانند حسام در راستای دیجیتالی سازی خدمات، کاهش مراجعه حضوری به شعب و تقویت حاکمیت داده های مالی است. برای خانوارها یعنی کنترل بهتر بر دارایی های بانکی؛ برای نظام بانکی یعنی داده های دقیق تر و کاهش حساب های صوری یا بلااستفاده.

شهروندان می توانند بدون نیاز به صف های طولانی شعبه، برای امور ساده مثل بستن حساب یا انتقال مانده اقدام کنند؛ مشروط بر آنکه تعهدات قانونی مرتبط با همان حساب مانعی ایجاد نکند.

آیا حسام همه بانک ها را پوشش می دهد؟

حسام بر پایه اطلاعات شبکه بانکی و زیرساخت بانک مرکزی طراحی شده است. فهرست حساب های نمایش داده شده بر اساس سوابق ثبت شده به نام شماست؛ در صورت مغایرت، پیگیری از طریق بانک مربوطه لازم است.

خیر. درخواست شما به بانک صادرکننده می رود و پس از بررسی تعهدات، انسدادها و محدودیت های قانونی، بانک فرایند بستن را انجام می دهد. مدت زمان به وضعیت هر حساب بستگی دارد.

اگر روی حسابم پرونده قضایی باشد چه کنم؟

تا رفع محدودیت قضایی یا اجرایی، معمولاً امکان بستن وجود ندارد. در چنین شرایطی بهتر است قبل از هر اقدام بانکی، وضعیت پرونده را از مرجع قضایی یا با کمک وکیل بررسی کنید.

آیا بستن حساب های قدیمی از نظر مالیاتی اثر دارد؟

بستن حساب به خودی خود معافیت مالیاتی ایجاد نمی کند، اما شفاف سازی گردش مالی و کاهش حساب های اضافه می تواند مدیریت امور را ساده تر کند. برای پرسش های تخصصی مالیاتی باید با کارشناس مالیاتی مشورت شود.

اجاره دادن حساب به دیگران چه عواقبی دارد؟

واگذاری حساب برای دریافت وجه یا انجام تراکنش دیگران در قوانین مربوط به جرایم مالی و پولشویی جدی تلقی می شود و می تواند منجر به پیگرد قضایی برای صاحب حساب گردد. حسام با شفاف سازی حساب های تحت مالکیت شما، به خودآگاهی در این زمینه کمک می کند.

سامانه حسام ابزاری کاربردی برای دیدن یکجای حساب های بانکی و درخواست بستن حساب های مازاد بدون مراجعه حضوری است. از نگاه حقوقی، هر حساب فعال به نام شما می تواند مسئولیت، تعهد یا ریسک قضایی به همراه داشته باشد؛ بنابراین بازبینی دوره ای حساب ها و بستن موارد غیرضروری، بخشی از مدیریت مسئولانه امور مالی شخصی است.

برای ورود فقط از درگاه رسمی بانک مرکزی استفاده کنید و پیش از بستن هر حساب، تعهدات بانکی و قضایی آن را بررسی نمایید. در صورت بروز اختلاف با بانک، چک برگشتی یا پرونده قضایی مرتبط با حساب، می توانید از خدمات حقوقی دادورزیار بهره ببرید.

منابع پیشنهادی برای روزرسانی مقاله: اطلاعیه‌های رسمی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و درگاه رسمی سامانه حسام.

یک قاضی